

ARUANNE

ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühisettevõtte eelarveaasta 2014 raamatupidamise aastaaruande kohta koos ühisettevõtte vastusega

(2015/C 422/05)

SISUKORD

	<i>Punkt</i>	<i>Lk</i>
Sissejuhatus	1-3	34
Kinnitavat avaldust toetav teave	4	34
Kinnitav avaldus	5-17	34
Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta	10	35
Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta	11	35
Asjaolu rõhutamine	12-16	36
Kommentaariid eelarve haldamise ja finantsjuhtimise kohta	18-19	37
Finantsaruanded	18	37
Eelarve täitmine	19	37
Kommentaariid ühisettevõtte järelevalve- ja kontrollisüsteemide peamiste kontrollimehha- nismide kohta	20-25	37
Põhitegevusega seotud hanked ja toetused	21-22	38
Põhitegevusega seotud hankelepingute ja toetuste üldine kontroll ning järelevalve	23-25	39
Muud asjaolud	26-27	39
Õigusraamistik	26	39
Aasta tegevusaruanne	27	39
Varasemate tähelepanekute põhjal võetud meetmed	28-34	39
Intellektuaalomandi õigused ja tootmisharu poliitika	28-31	39
Huvide konfliktid	32	40
Asukohariigi leping	33	40
Personaleeskirjade rakenduseeskirjad	34	40

SISSEJUHATUS

1. ITERi⁽¹⁾ ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (edaspidi „ühisettevõtte” või „F4E”) loodi märtsis 2007⁽²⁾ 35 aasta pikkuseks perioodiks. Peamisi tuumasünteesirajatise arendatakse Prantsusmaal Cadarache'is ja ühisettevõtte peakorter asub Barcelonas.
2. Ühisettevõttel on järgmised ülesanded⁽³⁾:
 - a) anda Euratomi panus ITERi Rahvusvahelise Termotuumaenergeetika Organisatsiooni⁽⁴⁾;
 - b) anda Euratomi panus Jaapaniga elluviidavatesse laiema lähenemisviisi meetmetesse (täiendavad ühised tuumasünteesi teadusuuringud) tuumasünteesienergeetika kiireks kasutuselevõtuks;
 - c) valmistada ette ja koordineerida tegevusprogrammi tuumasünteesi näidisreaktori ja sellega seotud rajatiste, sealhulgas rahvusvahelise tuumasünteesimaterjalide kiiritusrajatise ehituse ettevalmistamiseks.
3. Ühisettevõtte liikmeteks on Euratom, mida esindab Euroopa Komisjon, Euratomi liikmesriigid ja teised riigid, kes on sõlminud Euratomiga koostöölepingu juhitava termotuumasünteesi alal (31. detsembri 2014. aasta seisuga Šveits).

KINNITAVAT AVALDUST TOETAV TEAVE

4. Kontrollikoja auditi lähenemisviisi koosneb analüütilistest auditiprotseduuridest, tehingute testimisest ühisettevõtte tasandil ning järelevalve- ja kontrollisüsteemide peamiste kontrollimehhanismide hindamisest. Lisaks kasutatakse vajaduse korral teiste audiitorite tööst saadud auditi tõendusmaterjali ning analüüsitakse juhtkonna esitisi.

KINNITAV AVALDUS

5. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 sätetele auditeeris kontrollikoda:
 - a) ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruannet⁽⁵⁾, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest⁽⁶⁾ 31. detsembril 2014. aastal lõppenud eelarveaasta kohta; ning
 - b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust.

Juhtkonna kohustused

6. Vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 1271/2013⁽⁷⁾ artiklitele 39 ja 50 vastutab juhtkond ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest ning aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse eest:

⁽¹⁾ ITER: *International Thermonuclear Experimental Reactor* – rahvusvaheline katsetermotuumaareaktor.

⁽²⁾ Nõukogu 27. märtsi 2007. aasta otsus 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning antakse sellele eelised (ELT L 90, 30.3.2007, lk 58), mida on muudetud nõukogu 13. detsembri 2013. aasta otsusega 2013/791/Euratom (ELT L 349, 21.12.2013, lk 100) ja nõukogu 10. veebruari 2015. aasta otsusega (Euratom) 2015/224 (ELT L 37, 13.2.2015, lk 8).

⁽³⁾ Lisas esitatakse teavitaval eesmärgil kokkuvõtte ühisettevõtte pädevusest, tegevusest ja ressurssidest.

⁽⁴⁾ ITERi Rahvusvahelise Termotuumaenergeetika Organisatsioon loodi oktoobris 2007 esialgseks 35-aastaseks perioodiks, et viia ellu projekt ITER, mille eesmärk on tõestada, et termotuumasünteesi kasutamine elektrienergia tootmisel on teaduslikult ja tehniliselt teostatav. Selle liikmed on Euratom, Hiina Rahvavabariik, India Vabariik, Jaapan, Korea Vabariik, Venemaa Föderatsioon ja Ameerika Ühendriigid.

⁽⁵⁾ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi ja tulemiaruanne, rahavoogude aruannet, netovara muutuste aruannet, oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid.

⁽⁶⁾ Need koosnevad eelarve täitmise aruannetest, eelarvepõhimõtete kokkuvõttest ning muudest selgitavatest lisadest.

⁽⁷⁾ ELT L 328, 7.12.2013, lk 42.

- a) juhtkonna kohustused seoses ühissetevõtte raamatupidamise aastaaruandega hõlmavad finantsaruannete koostamiseks ja õiglaseks esitamiseks vajaliku sisekontrollisüsteemi kavandamist, rakendamist ja käigushoidmist nii, et neis ei esineks pettusest või vigadest tingitud olulisi väärkajastamisi; komisjoni peaarvepidaja vastu võetud raamatupidamiseeskirjadel⁽⁸⁾ põhinevate asjakohaste arvestuspõhimõtete valimist ja rakendamist ning arvestushinnangute koostamist, mis on asjaolusid arvestades mõistlikud. Direktor kiidab ühissetevõtte raamatupidamise aastaaruande heaks pärast seda, kui peaarvepidaja on selle kogu olemasoleva teabe põhjal koostanud ning lisanud teatise, milles ta muu hulgas kinnitab, et omab piisavat kindlust selle kohta, et raamatupidamise aastaaruanne annab ühissetevõtte finantsolukorra kohta kõikides olulistes aspektides õige ja õiglase ülevaate;
- b) alustehingute seaduslikkuse ja korrektsuse tagamiseks ning usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte järgimiseks on juhtkond kohustatud kavandama, rakendama ja käigus hoidma mõjusat ja tõhusat sisekontrollisüsteemi, mis hõlmab piisavat järelevalvet ja asjakohaseid meetmeid eeskirjade eiramise ja pettuse ärahoidmiseks ning vajaduse korral õiguslikke menetlusi valesti makstud või kasutatud vahendite tagasinõudmiseks.

Audiitori kohustused

7. Kontrollikoja kohustuseks on esitada oma auditi põhjal Euroopa Parlamendile ja nõukogule⁽⁹⁾ kinnitav avaldus raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse ja selle aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. Kontrollikoda viib auditi läbi kooskõlas IFACi rahvusvaheliste auditeerimisstandardite ja eetikanormidega ning INTOSAI kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega. Nende standardite kohaselt peab kontrollikoda auditi planeerima ja läbi viima viisil, mis annab talle piisava kindluse selle kohta, et ühissetevõtte raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi ja selle aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed.

8. Auditi käigus viiakse läbi protseduure auditi tõendusmaterjali kogumiseks aruandes esitatud summade ja andmete ning alustehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. Valitud protseduurid sõltuvad audiitori otsustusest, mis põhineb hinnangul riskidele, et aruanne võib sisaldada pettusest või vigadest tulenevaid olulisi väärkajastamisi ning alustehingute mittevastavust Euroopa Liidu õigusraamistikust tulenevatele nõuetele. Asjakohaste auditiprotseduuride kavandamiseks võtab audiitor nimetatud riskide hindamisel arvesse raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamisega seonduvaid mistahes sisekontrollimehhanisme, samuti alustehingute seaduslikkuse ja korrektsuse tagamiseks rakendatud järelevalve- ja kontrollisüsteeme. Audit hõlmab ka arvestuspõhimõtete asjakohasuse ja tehtud arvestushinnangute põhjendatuse ning raamatupidamise aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

9. Kontrollikoda on seisukohal, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane alltoodud arvamuste esitamiseks.

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta

10. Kontrollikoja hinnangul kajastab ühissetevõtte raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes aspektides õiglaselt ühissetevõtte finantsolukorda 31. detsembri 2014. aasta seisuga ning ühissetevõtte finantstulemusi ja rahavooge lõppenud aastal vastavalt ühissetevõtte finantseeskirjade sätetele ja komisjoni peaarvepidaja vastu võetud raamatupidamiseeskirjadele.

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

11. Kontrollikoja hinnangul on ühissetevõtte 2014. aasta 31. detsembril lõppenud aasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tehingud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

⁽⁸⁾ Komisjoni peaarvepidaja vastu võetud raamatupidamiseeskirjad põhinevad Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni koostatud rahvusvahelistel avaliku sektori raamatupidamisstandarditel (IPSAS), või vajaduse korral Rahvusvahelise Arvestusstandardite Nõukogu koostatud rahvusvahelistel arvestusstandarditel (IAS)/rahvusvahelistel finantsaruandlusstandarditel (IFRS).

⁽⁹⁾ Määruse (EL) nr 1271/2013 artikkel 107.

Asjaolu rõhutamine

12. Ilma punktides 10 ja 11 toodud arvamusi kahtluse alla seadmata juhib kontrollikoda tähelepanu järgnevale asjaolule: 7. juulil 2010 vastu võetud nõukogu otsustega⁽¹⁰⁾ kiideti heaks ühissetevõtte rahaline sissemakse ITERi projekti ehitusetappi summas 6,6 miljardit eurot (2008. aasta hindades). Nimetatud summa, mis kahekordistas projekti ehitusetapile algselt ette nähtud eelarvelised kulutused, ei sisaldanud Euroopa Komisjoni poolt võimalike ettenägematute kulude katmiseks 2010. aastal soovitatud 663 miljonit eurot⁽¹¹⁾.

13. Ühissetevõtte tegevuse keerulisus⁽¹²⁾ tähendab aga riski, et ITERi projekti ehitusetapiks eraldatud summa võib veel märgatavalt suurene⁽¹³⁾. Maksumuse suurenemise riski peamised põhjused on projekti ulatuses tehtud muudatused⁽¹⁴⁾ ning praegusest ebarealistlikuks peetavast ajakavast mittekiinnipidamine⁽¹⁵⁾. ITERi rahvusvahelise organisatsiooni nõukogu⁽¹⁶⁾ poolt 2015. aasta juunisse kavandatud ITERi uue projektikirjelduse (ulatus, ajakava ja maksumus) valmimine lükati edasi 2015. aasta novembrisse. Projekti ehitusetapi lõpetamine viibib ühissetevõtte poolt auditi ajal (märts 2015) esitatud hinnangul vähemalt 43 kuud.

14. Ühissetevõtte poolt novembris 2014 tehtud arvutuste kohaselt on projekti ehitusetapi lõpuni vahendite puudujääk (ettenägematud kulud) 428 miljonit eurot (2008. aasta hindades)⁽¹⁷⁾. Ühissetevõtte töötab praegu täpsema ja paremini ajakohastatud prognoosi kallal.

15. Ühissetevõtte töötab endiselt välja ühtset kesksüsteemi kõigi põhitegevusega seotud andmete integreerimiseks, mis võimaldaks ka prognooside, kulude ja nendest kõrvale kaldumise regulaarset seiret ja kontrolli⁽¹⁸⁾. F4E ei ole ka ajakohastanud enda osaluse suurust ITERi projektis peale ehitusetapi lõppemist.

16. ITERi projekti ees seisvate raskuste tõttu esitas ITERi rahvusvahelise organisatsiooni peadirektor ITERi nõukogule tegevuskava, milles loetletakse konkreetsed meetmed projekti arengut takistavate peamiste probleemide kõrvaldamiseks⁽¹⁹⁾. F4E uus direktori kohusetäitja⁽²⁰⁾ esitas juhatusle ühissetevõtte tegevuskava, mis suures osas toetab ITERi rahvusvahelisele organisatsioonile tegevuskava⁽²¹⁾ Auditi tegemise ajal tegeldi veel mõlema tegevuskava konkreetsete meetmete väljatöötamisega.

⁽¹⁰⁾ Nõukogu järeldused ITERi projekti seisu kohta, 7. juuli 2010 (viide 11 902/10).

⁽¹¹⁾ Komisjoni 4. mai 2010. aasta teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule ITERi projekti seisu ja võimalike edasiste sammude kohta (KOM(2010) 226 lõplik).

⁽¹²⁾ See tuleneb eelkõige ITERi rahvusvahelisele organisatsioonile tarnitavate paljude mitterahaliste sissemaksete innovaatsilisusest ja nendega seotud tehnilistest probleemidest; lisaks tehnilises kirjelduses ja ulatuses tehtud muudatustest, mis kuuluvad ITERi rahvusvahelisele organisatsioonile pädevusse ja mille üle ühissetevõttel sisuliselt kontrolli puudub.

⁽¹³⁾ Seda kajastatakse ka tuumasünteesienergeetika eduaruandes Euroopa Liidu Nõukogule (november 2014) ning Euroopa Liidu Nõukogule esitatud kolmandas iga-aastases tuumasünteesienergeetika aruande hindamises (november 2014).

⁽¹⁴⁾ ITERi rahvusvahelisele organisatsioonile eraldatavate mitterahaliste sissemaksete ulatuses tehtud muudatuste küsimuses on neist muudatustest tuleneva maksumuse suurenemise kompenseerimine endiselt ITERi rahvusvahelisele organisatsioonile ja ühissetevõtte vaheline tüliküsimus; ühissetevõtte on seisukohal, et kehtivat süsteemi ei rakendata vastavalt kavandatule ja ühissetevõttele ei kompenseerita maksumuse suurenemist (2014. aasta tuumasünteesienergeetika eduaruande Euroopa Liidu Nõukogule, november 2014).

⁽¹⁵⁾ Kontrollikoja 2013. aasta aruande 12. joonealune punktis 12 (ELT C 452, 16.12.2014, lk 44).

⁽¹⁶⁾ ITERi rahvusvahelisele organisatsioonile nõukogu.

⁽¹⁷⁾ See on 7,2 % suurune kõrvalekalle nõukogu poolt 2010. aastal heaks kiidetud mahust (Euroopa konkurentsivõime nõukogule 2014. aasta novembris esitatud tuumasünteesienergeetika eduaruande). Võrreldes vahendite puudujäägi kohta 2013. aasta novembris esitatud summaga (290 miljonit eurot) on see 138 miljoni euro võrra suurenenud; põhjuseks on peamiselt ITERi rahvusvahelisele organisatsioonile eraldatud täiendavad ressursid ning Jaapanile tehtud täiendav osamakse, mis puudutas Jaapanile antud ELi hankeid – mõlemad puudusid algses kulukalkulatsioonil (vt ühissetevõtte 2014. aasta raamatupidamise aastaruande punkt 2.7).

⁽¹⁸⁾ Vt punkt 20.

⁽¹⁹⁾ ITERi rahvusvahelisele organisatsioonile nõukogu nimetas 2015. aasta 5. märtsil ametisse uue peadirektori ja kiitis heaks ITERi rahvusvahelisele organisatsioonile 2015. aasta tegevuskava.

⁽²⁰⁾ Kuni uue direktori värbamiseni nimetas F4E juhatus 2014. aasta 3. detsembril üheks aastaks ametisse uue direktori kohusetäitja (ametiaja algus 1. märts 2015).

⁽²¹⁾ Juhatus kiitis heaks F4E tegevuskava peamised põhimõtted ning eelkõige meetmed, mida uus ITERi rahvusvahelisele organisatsioonile peadirektorat oli kavandanud uue integreeritud organisatsiooni loomise toetamiseks; ning tellis tegevuskava elluviimist mõjutada võivate mistahes õiguslike küsimuste analüüsi.

17. Järgnevad kommentaarid ei sea kontrollikoja arvamus kahtluse alla.

KOMMENTAARID EELARVE HALDAMISE JA FINANTSJUHTIMISE KOHTA

Finantsaruanded

18. Finantsaruannete lisades peegeldavad tabel ja rubriigis 4.3.1.1. „ITERi hankekokkulepped ITERi rahvusvahelise organisatsiooniga” esitatud teave selle ajani sõlmitud hankekokkuleppeid (3. tulp) ja tasutud hankekokkuleppeid (4. tulp). Tabelis ei kirjeldata aga tööde edenemist ning tekst sisaldab vaid piiratud teavet. Selline teave on väga oluline, näitamaks ühissettevõtte seni elluviidud tegevuste seis ja väärtust.

Eelarve täitmine

19. 2014. aasta lõplik eelarve sisaldas 1 168,8 miljoni euro suuruses summas kulukohustuste assigneeringuid ja 567,6 miljoni euro suuruses summas maksete assigneeringuid. Kulukohustuste ja maksete assigneeringute kasutusmäärad olid vastavalt 100 % ja 88,5 %. 2014. aasta alguses eelarves kajastatud maksete assigneeringute kasutusmäär oli aga 73 %⁽²²⁾. Põhitegevuseks kasutada olnud kulukohustuste assigneeringutest summas 1 125,2 miljonit eurot kasutati 23 % otseste individuaalsete ning ülejäänud 77 % üldiste kulukohustuste kaudu. Individuaalsete kulukohustuste täitmise madal määr tuleneb ITERi projekti edenemise üldisest venimisest ja ITERi rahvusvahelise organisatsiooni tehtud arvukatest muudatustootlustest.

KOMMENTAARID ÜHISSETEVÕTTE JÄRELEVALVE- JA KONTROLLISÜSTEEMIDE PEAMISTE KONTROLLIMEHCHANISMIDE KOHTA

20. Kontrollikoda märgib, et mitmes valdkonnas on tehtud märkimisväärseid edusamme. Auditi tegemise ajal (märts 2015) oli F4E-l endiselt käsil mitu ühissetevõtte juhtimise seisukohast olulist tegevust:

- ühissetevõtte töötab endiselt välja ühtset kesksüsteemi kõigi põhitegevusega seotud andmete integreerimiseks, mis võimaldaks ka prognooside ja kuludest kõrvale kaldumise regulaarset seiret ja kontrolli, sealhulgas hinnata iga tööühiku maksumust lepingu tasandil. Auditi tegemise ajaks oli F4E lõpetanud oma kulukalkulatsiooni ajakohastamise⁽²³⁾ 4. tasandil (põhistruktuur), ent mitte lepingute tasandil (6. tasand). Lisaks tuleb veel välja töötada tööde edenemise kohta teavet andev süsteem (*Earn Value Management*);
- ühissetevõtte vastu võetud tegevuskavad (nende aluseks olid siseauditid finantsringluse, toetuste haldamise ja ekspertidega sõlmitud lepingute kohta) olid auditi tegemise ajal (märts 2015) peaaegu täielikult ellu viidud. Seni tehtud siseauditite⁽²⁴⁾ põhjal vastu võetud F4E tegevuskavade senine üldine edenemine käesoleva auditi tegemise seisuga on järgmine: 46-st soovitusel, mille rakendamist ei ole veel lõpetatud, on 29 elluviimiseks seotud tähtsajad juba ületatud;

⁽²²⁾ 1. detsembril 2013 vastu võetud algne maksete assigneeringute eelarve oli 698 miljonit eurot. Seejärel vähendati eelarvet 567,6 miljonit eurot 11. juuni ja 3. detsembri 2014. aasta paranduseelarvetega, mis tehti peamiselt ITERi ehituse eelarvepeatikiga seotud tegevuse elluviimisel esinenud viivituste tõttu.

⁽²³⁾ Euroopa Liidu Nõukogule koostatud tuumasünteesienergeetika 2014. aasta eduaruande 3. joonealuses märkuses on kulukalkulatsioon määratletud järgmiselt: „Projekti, struktuurikomponendi, tööpaketi või kavandatud tegevuse hinnanguline maksumus kulukalkulatsiooni tegemise ajal. See kujutab endast F4E 6,6 miljardi euro suuruse algse maksumuse hinnangut, mida on asjakohaselt ajakohastatud nii, et sellel on lisatud üksnes kuni praeguse ajani projekti ulatuse muutmisest tuleneva maksumuse hinnangulise suurenemise võrra. Kulukalkulatsioon on võrdlusalus, mille alusel saab võrrelda F4E rahalist tulemuslikkust. Projekti iga konkreetse ulatuse jaoks koostatud kulukalkulatsioon on esitatud tihedusfunktsioonina”.

⁽²⁴⁾ Siseauditid järgmistel teemadel: finantsringlus, toetuste haldamine, ekspertidega sõlmitud lepingud, hangetele eelnevad tegevused, ITERi ala hoonete haldamine, valik ja värbamine, ITERi ala lepingute rakendamise järelevalve, hankemenetluste ettevalmistamine ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamiseks, 3. paketi (Tokamaki hooned) hanke läbiraakimistega hankemenetluse läbivaatamine ning lepingute haldamise piiratud läbivaatamine.

- 2014. aastal kontrollis ühissetevõtte siseauditi üksus ITERi ala hoonete lepingute rakendamist⁽²⁵⁾ ning andis teada olulistest riskifaktoritest, nagu mõne ITERi tegevuse halvasti ette valmistatud ülesehitus, projektide muutmise taotluste suur arv, ebarealistlik ajakava ning tegevuste elluviimise viibimine. Ühissetevõttel on mõnda riski raske maandada, kuna tegu on ITERi rahvusvahelise organisatsiooni kontrolli all olevate teemadega. Kontroll näitas ka, et protsessid vajavad tugevamaid kontrollimehhanisme – eelkõige juhtimises ja muudatuste kontrollimisel, lepingute finantsjuhtimises ning normidele mittevastamise haldamisel;
- Euroopa Komisjoni siseauditi talitus tegi piiratud kontrolli lepingute haldamise üle⁽²⁶⁾ ning tõdes, et F4E muutub peamiselt hangetega tegelevast organisatsioonist eelkõige lepingute haldamisega tegelevaks organisatsiooniks. Kontrolli põhjal järeldati, et F4E töötab lepingute haldamisega seotud riske maandavate kontrollimehhanismide kehtestamise kallal; samas leiti ka teatud valdkondi, mille kontrollimehhanismid ei olnud veel küllalt hästi välja töötatud (eelkõige lepingute muutmise ja ettenägematute asjaolude haldamise puhul).
- F4E sisemine riskijuhtimissüsteem tuvastas 2014. aastal kümme uut riski. Kuue väga suure riski maandamiseks 2014. aasta oktoobris paika pandud 32 tegevusest viidi ellu 13, üheksa tegevust on töös, üks katkestati kui mitteesjakohane ning üheksa tegevust on veel alustamata.

Põhitegevusega seotud hanked ja toetused

21. Läbirääkimistega menetlused moodustasid 58 % kõigist 2014. aastal algatatud põhitegevusega seotud 67 hankemenetlustest (2013. aastal 44 %). Kuigi ühissetevõtte tegutseb väga spetsiifilises tehnilises valdkonnas, peab ta siiski suurendama konkurentsi hankemenetlustes. Toetuste puhul saadi keskmiselt ainult üks projektiettepanek konkursi kohta.

22. Auditeeriti viit põhitegevusega seotud hankemenetlust. Leiti järgmised puudused:

- kui üks erand välja arvata, siis ei suutnud F4E näidata, millised summad olid 6,6 miljardi euro suurusest eelarvest konkreetsetele lepingutele eraldatud (hankemenetluse alustamise seisuga). F4E ei suutnud ka esitada lepingute prognoositud maksumust nende tegevuste lõpetamisel⁽²⁷⁾. Tegu on teabega, mis on oluline eelarvelisest maksumusest kõrvale kaldumise arvutamiseks;
- ühes teises menetluses oli edukaks kuulutatud pakkumuse maksumus võrdlusalusest 29 % suurem (12,4 miljonit eurot 2008. aasta hindades). Kirjeldatud hinnamuutust hindamiskomisjoni aruandes ei mainitud;
- puudusi leiti finantspakkumuste hindamiskomisjoni poolses hindamises. Ühel juhul ei võetud hindamisel arvesse ei lepingu lisatingimusi (32 miljonit eurot) ega nendega seonduvaid lisakulusid. Ühel teisel juhul ei võrreldud pakkumusi eraldatud eelarve ega kulukalkulatsiooniga. Mitte ühegi hankemenetluse puhul ei sisaldanud hindamiskomisjoni aruanded lepingute prognoositud maksumust nende tegevuste lõpetamisel;
- ühe hankemenetluse tulemuslikkust mõjutas 21-kuune viivitus kavandatud valmimisajast kinni pidamisel. Kahes teises hankemenetluses toimus edukaks kuulutamine vastavalt kümme ja viis kuud kavandatust hiljem;

⁽²⁵⁾ ITERi ala hoonete lepingute rakendamise kontroll, F4E siseauditi üksus, oktoober 2014.

⁽²⁶⁾ Komisjoni siseauditi talituse piiratud kontroll ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühissetevõtte kogu organisatsiooni hõlmavate lepingute haldamise kontrollimehhanismide üle, oktoober 2014.

⁽²⁷⁾ Euroopa Liidu Nõukogule koostatud tuumasünteesienergeetika 2014. aasta eduaruande 4. joonealuses märkuses on „lepingute prognoositud maksumust nende lõpetamisel“ määratletud järgnevalt: „Kavandatud tegevuse, töö või projekti prognoositud kogumaksumus peale tööde lõpetamist nende kavandatud ulatuses.“ Tegelikult hõlmab see kõiki F4E tegevuse kõige uuemaid kuluprognose, sh lõpetatud lepingute tegelikku lõppmaksumust, jooksvate lepingute maksumuse ajakohastatud prognoose ning tulevaste lepingute prognoositud hindu. Lepingute prognoositud maksumus nende lõpetamisel sisaldab ka oodatavate muudatuste maksumust ning praeguste ja tulevaste lepingute täitmise käigus aset leidva maksumuse oodatava muutumise riski rahalist väärtust. Lepingute prognoositud maksumus nende lõpetamisel on esitatud tihedusfunktsioonina.

- ühes hankemenetluses pidi ühissettevõtte 2014. aasta tööprogrammi lisama ettenägematu ja eelarves kavandamata tegevuse⁽²⁸⁾. Täiendava lepingu maht oli 2,88 miljonit eurot;
- ühes hankemenetluses hindas hindamiskomisjon edukaks kuulutamise tehnilisi tingimusi oma hindamisaruandes liiga üldiselt ning esitatud kommentaarid ei olnud komisjoni antud hinnete põhjendamiseks küllaldaselt üksikasjalikud;
- kolme hankemenetluse puhul ei avaldanud ühissettevõtte lepingute kohta komisjoni hangete alastes suunistes soovitatud eelteateid, mis oleks suurendanud nähtavust ja konkurentsi; seda hoolimata asjaolust, et ühissettevõtte oli avaldanud vastavad hanketeated ja viinud läbi mitmeid teisi menetlustele eelnevaid tegevusi.

Põhitegevusega seotud hankelepingute ja toetuste üldine kontroll ning järelevalve

23. Ühissettevõtte kasutab töövõtjate tasandil auditite süsteemi⁽²⁹⁾, mille eemärk on kontrollida vastavust kvaliteedi tagamise nõuetele⁽³⁰⁾.

24. Põhitegevusega seotud hankelepingute ja toetuste üldine kontroll ning järelevalve (sh finants- ja vastavuseküsimumuste kontroll) sisaldas ühissettevõtte enda siseauditi teenistuse ja Euroopa Komisjoni siseauditi talituse 2014. aasta auditikavades⁽³¹⁾.

25. Toetuste järelauditeid (F4E kontrolli- ja järelevalvesüsteemi osa) ei olnud käesoleva auditi toimumise ajaks veel lõpetatud.

MUUD ASJAOLUD

Õigusraamistik

26. Liidu üldeelarve suhtes kohaldatav uus finantsmäärus⁽³²⁾ võeti vastu 25. oktoobril 2012 ja see jõustus 1. jaanuaril 2013⁽³³⁾. Uue finantsmääruse artiklis 208 viidatud asutuste raamfinantsmäärus⁽³⁴⁾ jõustus 8. detsembril 2013. Käesoleva auditi toimumise ajaks ei olnud ühissettevõtte finantseeskirju nende muudatuste kajastamiseks veel muudetud.

Aasta tegevusaruanne

27. Ühissettevõtte juhatuse esimees mainis 2014. aasta tegevusaruandes vajadust viia läbi kõik kulused piirata aitavad tegevused; tegevusdirektor viitab samas sisekontrollisüsteemi edasisele parandamisele, et vähendada Euroopa Kontrollikoja poolt F4E kohta koostatud 2013. aasta aastaaruande asjaolu rõhutatavas osas loetletud riske⁽³⁵⁾.

VARASEMATE TÄHELEPANEKUTE PÕHJAL VÕETUD MEETMED

Intellektuaalomandi õigused ja tootmisharu poliitika

28. Juhatus võttis 27. juunil 2013 vastu ühissettevõtte otsuse tuumasünteesienergeetika tööstuspoliitika ning intellektuaalomandi õiguste ja teabe levitamise poliitika rakendamise kohta.

⁽²⁸⁾ See tulenes asjaolust, et ühissettevõtte pidi kandma ühe tootmisetapi komponendi mittetoimimisest tulenevad kulud.

⁽²⁹⁾ 2014. aastal tehtud 19 kvaliteediauditist 17 olid 2015. aasta märtsi seisuga lõpetatud. Audititega leiti 21 menetlusnõuetele mittevastavuse juhtumit ning 129 parandamist vajavat valdkonda.

⁽³⁰⁾ Auditite ulatus hõlmas kvaliteedikava, mittevastavuse juhtumeid (mistahes tingimus, mis ei vasta nõuetele), hangete kontrolli ning allhangete haldamist, dokumentatsiooni ja andmete haldamist, muutuste ja kõrvalekallete haldamist, ehitustööde kvaliteedikontrolli plaani, projektide üksikasjalikku ajakava, lepingute riskijuhtimist ning tehniliste tööde kvaliteedikontrolli plaani.

⁽³¹⁾ Vt punkti 20 alapunktid 4 ja 5.

⁽³²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

⁽³³⁾ Määruse nr 966/2012 (EL, Euratom) artikkel 214 koos osutatud eranditega.

⁽³⁴⁾ ELT L 38, 7.2.2014, lk 2.

⁽³⁵⁾ Kontrollikoja 2013. aasta aruande punkt 30 (ELT C 452, 16.12.2014, lk 50).

29. 2014. aastal lõpetati mitu intellektuaalomandi õiguste ja tootmisharu poliitika rakendamisega seotud tegevust⁽³⁶⁾; mõni tegevus on aga endiselt töös⁽³⁷⁾ ning kolm olid ootel⁽³⁸⁾. Nii pea kui tegevused on ellu viidud, kavatseb F4E teha mõjuhindamise, mille eesmärk on mõõta eri meetmete mõju tootmisharu poliitika eesmärkide saavutamisele.

30. Suurendamaks valdkonna ettevõtete huvi ITERi projekti vastu ja tugevdamaks konkurentsi võttis F4E 2013. aastal järgneva meetme: ühissetevõtte pakub töövõtjatele intellektuaalomandi õiguste kasutamise lihtlitsentsi tuumasünteesivaldkonna puhul ning ainuõigust teiste valdkondade puhul.

31. Maandamaks riski, mis puudutab ühissetevõtte kohustust omada täielikku juurdepääsu intellektuaalomandi õigustele (taustteave ja teadmised), mis on seotud Euroopa mitterahaliste sissemaksetega, ning vajadusel suuta seda juurdepääsuõigust ITERi organisatsioonile üle anda, võttis ühissetevõtte vastu F4E tegevust puudutavad konkreetset lepingulised tingimused.

Huvide konfliktid

32. F4E juhatus võttis töötajate huvide konfliktide haldamiseks vastu asjaomased eeskirjad, mis jõustusid 1. juulil 2014⁽³⁹⁾. Kooskõlas huvide konflikte puudutavate eeskirjade artikliga 6 loodi olulisemate juhtumite seireks register, mis sisaldab teavet asjassepuutuva töötaja, huvide konflikti liigi ja selleni viinud olukorra kohta. Ühissetevõtte on loonud ka huvide konflikte puudutavate eeskirjade artiklis 7 osutatud huvide deklaratsioonide andmebaasi.

Asukohariigi leping

33. Hispaania Kuningriigiga 28. juunil 2007 sõlmitud asukohariigi lepingu kohaselt oleks ühissetevõtte pidanud oma alalised ruumid kätte saama juuniks 2010. F4E ja Hispaania valitsuse kontaktide tulemusel tehti ühissetevõttele 10. märtsil 2015 sellekohane ametlik ettepanek. 19. märtsil esitati see juhatusesele ning praegu käivad arutelud Hispaania ametiasutustega.

Personalieeskirjade rakenduseeskirjad

34. 2014. aastal võttis ühissetevõtte vastu mitmed personalieeskirjade rakendamiseks vajalikud Euroopa Komisjoni eeskirjad⁽⁴⁰⁾. Auditi tegemise ajal (märts 2015) olid mõned Euroopa Komisjoni eeskirjad endiselt vastu võtmata⁽⁴¹⁾.

IV auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Milan Martin CVIKL, võttis käesoleva aruande vastu 20. oktoobri 2015. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

president

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

⁽³⁶⁾ Muu hulgas puudutavad need lepingusummale tekitatud kaudse/järelkahju selget piiramist; kohaldatavates õigusaktides tehtud muudatustest tulenevate töövõtjate kantud täiendavate kulude F4E poolset katmist; tehnilise dokumentatsiooni sisenditesse sattuvate vigade riski jagamist; määratletud minimaalset ajavahemikku ületavate lepingukatkestuste puhul töövõtjatele makstavaid kahjutasusid; töövõtjatele hüvitatavaid lisakulusid juhul, kui viibib neist sõltumatute komponentide tarnimine; F4E tööstusportaali edasi arendamise kava ja täiendavate e-riigihangete kasutuselevõttu; harmoniseeritud suuniste koostamist valiku- ja edukaks kuulutamise kriteeriumide määratlemiseks ja kasutamiseks.

⁽³⁷⁾ Suunised finantskompensatsiooni maksmiseks võistlevast dialoogist osa võtmise eest.

⁽³⁸⁾ Tuumavaldkonna tegevusest tuleneva vastutuse vältimine; üleminek enamjaolt tulemuslikkusel põhinevale hanketegevusele; kaheetapilise võistleva dialoogi korraldamise võimaluste uurimine.

⁽³⁹⁾ F4E juhatusese otsus, millega võeti vastu eeskirjad ühissetevõtte töötajate huvide konfliktide vältimiseks ja haldamiseks.

⁽⁴⁰⁾ Eelkõige puudutab see pensioneide, töötasusid ja hüvitisi, töötingimusi, ravikuluseid, eetikat ja käitumist ning töötajate kasutamist väljaspool ELi piire.

⁽⁴¹⁾ Muu hulgas ajutiste töötajate töölevõtmise, lepinguliste töötajate kasutamise ning ametnike hindamise ja edutamise kohta.

LISA

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (Barcelona)

Pädevus ja tegevus

<p>Aluslepingust tulenevad liidu pädevusvaldkonnad</p> <p>(Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 45 ja 49)</p>	<p>Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu 5. peatükk „Ühisettevõtted”, ja eelkõige:</p> <p>artikkel 45:</p> <p>„Ühenduses tuumatööstuse arengu seisukohast eriti tähtsaid ettevõtjaid võib asutada käesolevas lepingus määratletud ühisettevõtetena kooskõlas järgmiste artiklitega.”</p> <p>artikkel 49:</p> <p>„Ühisettevõtted luuakse nõukogu otsusega. Ühisettevõtte on juriidiline isik.”</p>
<p>Ühisettevõtte pädevusvaldkonnad</p> <p>(Nõukogu otsus 2007/198/Euratom, mida on muudetud nõukogu otsusega 2013/791/Euratom ja nõukogu otsusega (Euratom) 2015/224)</p>	<p>Eesmärgid</p> <ul style="list-style-type: none"> — anda Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) panus ITERi Rahvusvahelisse Tuumasünteesienergeetika Organisatsiooni; — anda Euratom panus koos Jaapaniga läbiviidavate laiema lähenemisviisi tegevustesse termotuumaaenergia kiiremaks kasutuselevõtuks; — valmistada ette ja koordineerida tegevusprogrammi tuumasünteesi näidisreaktori ja sellega seotud rajatiste, sealhulgas rahvusvahelise tuumasünteesimaterjalide kiiritus-rajatise ehituse ettevalmistamiseks. <p>Ülesanded</p> <ul style="list-style-type: none"> — jälgida ITERi projekti ehituskoha ettevalmistamist; — varustada ITERi organisatsiooni komponentide, seadmete, materjalide ja muude vahenditega; — hallata hankekorraldust seoses ITERi organisatsiooniga ja eelkõige sellega kaasnevaid kvaliteedi tagamise menetlusi; — valmistada ette ja koordineerida Euratom osalust ITERi projekti teaduslikus ja tehnilises kasutussevõtmises; — koordineerida teadus- ja tehnikaalast teadus- ja arendustegevust, millega toetada Euratom panust ITERi organisatsiooni; — anda Euratom rahaline panus ITERi organisatsiooni; — korraldada ITERi organisatsioonile personali leidmine; — tegutseda koos ITERi organisatsiooniga ja viia ellu kõiki teisi ITERi lepingut edendavaid tegevusi.

Juhtimine	<p>Juhatus, direktor ja muud organid</p> <p>Juhatus vastutab ühissetevõtte järelevalve eest eesmärkide täitmisel ning tagab oma tegevuses tiheda koostöö ühissetevõtte ja selle liikmete vahel. Lisaks juhatusale ja direktorile, kes on ühissetevõtte igapäevase juhtimise eest vastutav tegevjuht ning selle seaduslik esindaja, on ühissetevõttel mitu organit:</p> <p>büroo, tehniline nõuandekomitee, täitevkomitee, haldus- ja finantskomitee, auditikomitee.</p> <p>Siseaudiitor: siseauditi üksus ja alates 1. jaanuarist 2012 Euroopa Komisjoni siseauditi talitus.</p> <p>Välisaudiitor: Euroopa Kontrollikoda.</p> <p>Eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutav institutsioon: Euroopa Parlament nõukogu soovitusel põhjal.</p>
2014. aastal ühissetevõtte käsitusse antud ressursid	<p>Eelarve</p> <p>Tulude lõplik summa (maksete assigneeringud) 550,6 miljonit eurot, millest ühenduse rahastatud osa moodustab 77 %.</p> <p>Töötajate arv seisuga 31. detsember 2014</p> <p>262 ELi ametniku ja ajutise teenistuja ametikohta ametikohtade loetelus, neist täidetud 249 ametikohta;</p> <p>144 täidetud lepingulist ametikohta</p>
2014. aasta tegevus ja osutatud teenused	<p>Põhjaliku teabe 2014. aasta tegevuse ja teenuste kohta leiata ühissetevõtte veebisaidilt aadressil http://www.fusionforenergy.europa.eu/</p>

Allikas: ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissetevõtte.

ÜHISETTEVÖTTE VASTUS

13. Viimastel aastatel on ühissettevõttel palutud rakendada sisemiste tehniliste raskuste ja juhtimispiirangutega projekti, millega samalaadset ei ole maailmas ilmselt võimalik leida: olukorras, kus sellise esimese omalaadse, tehniliselt keeruka seadmega nagu ITER on juba niigi tohutuid rakendusprobleeme, põhinevad tehnilised kirjeldused enamjaolt teise üksuse, ITERi rahvusvahelise organisatsiooni tarnitavatel sisenditel ja kirjelduste muudatused on isegi lepingu täitmise ajal väga sagedased. F4E on saanud need kätte viimasena, olles sunnitud neid rakendama enamasti igasuguse hüvitiseta.

2011. aastal ITERi nõukogus vastu võetud niinimetatud MAC-10 suunised, milles määratletakse vastutus ülesehituse muudatuste rahastamisel ja mis võeti algselt kasutusele eesmärgiga lihtsustada otsustamisprotsessi, on eespool kirjeldatud olukorda halvendanud, mitte parandanud. See on toonud kaasa süsteemide/väärtuse loomise püüdluse nõrgenemise ITERi rahvusvahelise organisatsiooni integreerimisel, millega kaasnevad ülekulud ning tekivad lisapinged ITERi rahvusvahelises organisatsioonis ja kõigis kohalikes asutustes. Probleem on terav kõigi kohalike asutuste jaoks, kuid eelkõige F4E jaoks, kus komponentidega pidevalt toimuvate muudatuste mõju avaldub hoonetele peaaegu vaikimisi, mida tõendavad F4E juhatusel 2014. aasta detsembri koosolekul esitatud dokumendid.

Kulu sõltub ilmselgelt töömahust (s.t ülesehitusest) ja see kehtib veelgi enam siis, kui muudatusi on vaja teha ehitusjärgus. Asjaolu, et viimast kontrollib ja juhib enamjaolt ITERi rahvusvaheline organisatsioon ja esimest F4E, näitab selgelt kohustuste vastuolulisust.

See on tõepoolest üks ITERi projekti kõige keerulisemaid aspekte, mis on kindlaks tehtud ka Euroopa Parlamendi tellitud ja ettevõtte Ernst and Young läbi viidud 2013. aasta uuringus ITERi kulutasuvuse kohta. Nimetatud uuringu kommenteeritud kokkuvõtte pealdistes märgitakse, et „Kulude kasv lähtub enamjaolt projekti tasandilt ega ole F4E otsese kontrolli all” ning „F4E on sui generis organisatsioon, mis tegutseb kulutõhususe võimalusi piiravas keerukas keskkonnas”. Lühidalt öeldes ei ole kokkuleppe sõlmimise ja selle vahendite määramise tõttu oluline osa kuludest, mida F4E peab kandma, tema otsese kontrolli all.

Konkreetselt kulude kontrolli küsimuses, mis on F4E peamine eesmärk, ei oleks eelmiste MAC-10 suuniste kohaselt ükski ühissettevõttega piiratud sisemine kontrollisüsteem suutnud piirata muudatuste sissevoolu ITERi rahvusvahelisest organisatsioonist (kes tegutseb omaniku ja integreerijana). Alles nüüd, kui MAC-10 suunised kõrvaldatakse ja nende kavandatud otstarbe täitmiseks kehtestatakse uus süsteem (ITERi rahvusvahelise organisatsiooni reservfond), samuti kui ITERi rahvusvahelise organisatsiooni juhtkond on lubanud rakendada tervikliku konfiguratsioonihaldussüsteemi, võib olla täiesti võimalik rakendada tehnilise haldamise protsesside järkjärgulise integratsiooni kaudu tõhusamat kulude kontrolli süsteemi.

Tuginedes enamjaolt eespool öeldule, on projekti sidusrühmad (ITERi rahvusvaheline organisatsioon ja kohalikud asutused, sealhulgas F4E) jõudnud järeldusele, et praegune ajakava ei ole realistlik – see on tõsiasi, mida on kinnitanud ka mitmed viimase kahe aasta (2013–2014) jooksul läbi viidud sõltumatud hindamised. Seetõttu tegelevad ITERi rahvusvaheline organisatsioon ja F4E koos teiste osaliste kohalike asutustega uue läbivaadatud ajakavaga, mis peaks esitatama ITERi nõukogule 2015. aasta novembris. Seejärel hindavad läbivaadatud ajakava ITERi osalised, kes peaksid arvesse võtma ka olemasolevaid vahendeid ja kulumõõdet, sest need elemendid on omavahel tihedalt seotud. Seetõttu on väga tõenäoline, et läbivaadatud ajakava tulemusel tuleb arutada üldist maksumuse hinnangut ja esitada selle kohta ettepanek. See ei mõjuta praeguses mitmeaastases finantsraamistikus vajalikke vahendeid, kuid sellel võivad olla pikemaajalised tagajärjed.

14. F4E on kohustatud täitma nõudeid ja rakendama ülesehituses ITERi rahvusvahelise organisatsiooni tehtud muudatused, kuigi need võivad mõjutada kulusid ja põhjustada riske. Samal ajal rakendab F4E oma juhatuse hoolika järelevalve all jõuliselt suurt hulka kulude piiramise meetmeid, et tagada praeguse mitmeaastase finantsraamistiku jaoks kuni 2020. aastaks eraldatud eelarve ülemmäärast kinnipidamine. Mõned neist meetmetest on järgmised:

- selliste olemasolevate eri liiki hankemenetluste parem ärakasutamine, mis võimaldavad ühissetvõttel vähendada kulusid ja tulemuslikumalt töötada: see hõlmab võistleva dialoogi ja läbirääkimistega hankemenetluste laiemat kasutamist, kui seda lubab F4E finantsmäärus, mis aitab meil koos töövõtjatega välja selgitada tõhusad lahendused;
- hankemenetluste kvaliteedi ja hinna suhte parandamine, laiendades konkurentsi võimalike tarnijate hulgas: see hõlmab selliste astmeliste hankestrateegiatega kasutamist, kus mitu tarnijat töötavad varases etapis üheaegselt välja prototüübid ja seejärel võistlevad seeriatootmise õiguse eest;

- tugevamale väärtuste loomisele kaasaaitamine, edendades hankekohustuste tõhusat jaotamist eri osapoolte (ITERi rahvusvaheline organisatsioon ja kohalikud asutused) hulgas, leppides kokku standardid ja kasutades võimaluse korral mastaabisäästu.

Alates 2015. aasta märtsist ametis oleva ITERi organisatsiooni uue peadirektori juhtimisel on kulude kontrollimine üldise projektijuhtimise tasandil jätkuvalt prioriteet.

Mis puudutab kuluarvestust F4E tasandil, viiakse ELi mitterahaliste sissemaksete üksikasjalik hindamine läbi projekti lõpetamisel põhistruktuuri 6. tasandil, võttes arvesse riske ja ebakindlust. See tulemus toob kaasa ettenägematute kuludega seotud uute nõuete hindamise.

15. Nagu F4E on viimasel ajal teatavaks teinud, kehtestati praeguse mitmeaastase finantsraamistiku jaoks eraldatud eelarve, võttes eelduseks 2008. aasta tegevuse (Toschi aruanne), mis toimus põhistruktuuri 3. tasandil (süsteem) ja 4. tasandil (hankekokkulepped). See ei tähenda mingil juhul, et puudub kulude kontrolli süsteem. Tegelikult on juba olemas täielikult toimiv süsteem kulude kontrollimiseks ja järelevalveks hankekokkulepete tasandil, (põhistruktuuri 4. tasand) ja süsteemi tasandil (põhistruktuuri 3. tasand) (nagu möönis kontrollikoda oma 2013. aasta aruandes). On tõsi, et ühisettevõttel ei olnud auditi läbiviimise ajal (2015. aasta märts) paigas veel kõiki 6. tasandi andmeid (lepingud). See ei tähenda, et F4E ei kalkuleerinud üksiklepingute kulusid, F4E tegi seda, kuid eraldi projektimeeskondades, mitte tsentraliseeritult ja ühetaoliselt.

Kuigi F4E kasutab juba aastaid oma tegevust ja eelarvet käsitlevate andmete säilitamiseks/haldamiseks mitut andmehaldusvahendit (nt muu hulgas ABAC, ABAC Contracts, Primavera, IDM), mis on ühendatud kesksesse integreeritud aruandlussüsteemi, kinnitab F4E, et töö tema kulude ja kõrvalekallete haldamiseni süsteemi parandamiseks edeneb. Esimest osa, süsteemi ja metoodikat kuluprognoside ja kõrvalekallete järelevalveks lepingu tasandil, tutvustati komisjoni siseauditi talitusele 2015. aasta septembris hankekokkulepete ettevalmistamise järelauditiga seotud külaskäigu ajal. Teine etapp on täielikult integreeritud ettevõtte ressursiplaneerimise süsteemi rakendamine, mis ühendab andmed ja protsessid: alates eelarvestamisest, seejärel hangetest kuni kõrvalekallete haldamise ja tarnimiseni. Ettevõtte ressursiplaneerimise rakendamine on kokku lepitud juhatuse tasandil, luues F4E struktuuris eriotstarbelise neljanda osakonna, kes tegeleb projektijuhtimisega (maksumus, ulatus, kvaliteet, ajakava ja risk) ning selle taristuga (andmemudelid, vahendid, protsessid).

F4E kinnitab, et ajakohastamine, võttes arvesse ITERi rahvusvahelisest organisatsioonist tulenevaid kulukalkulatsiooni ulatuse muudatusi, mille Toschi rühm 2008. aastal välja töötas, viidi läbi 4. tasandil, ja seda ajakohastatakse alati, kui ITERi nõukogu kiidab kulukalkulatsiooni muudatused heaks (peamiselt projektide muutmise taotluste kaudu). Mis puudutab kulukalkulatsiooni 6. tasandil, on Toschi kulukalkulatsioonide rekonstrueerimine sellel tasandil olnud võimalik ainult mõne süsteemi puhul (nt „Magnet“), sest Toschi rühma tulemused ei paku piisavalt andmeid, et oleks võimalik jaotada 4. tasandi väärtused täielikult (s.t summeerides kogu ulatusele) 6. tasandile.

Seetõttu on olnud töö eesmärk täiesti uue kulukalkulatsiooni väljatöötamine, mitte üksnes hindu mõjutavate riskide lisamine (nagu tehti Toschi analüüsis), vaid võttes igasuguse 6. tasandi tegevuse puhul arvesse lepingute prognoositud maksumust nende tegevuse lõpetamisel.

Selleks moodustas F4E direktor tööühiku, et määrata kindlaks ja rakendada struktureeritud ja jälgitava protsessi, et saavutada kogu töö puhul, mille F4E peab lõpetama, 6. tasandil lepingute prognoositud maksumus nende lõpetamisel, et täita oma ITERi projektiga seotud kohustused. Seega tegeletakse ka vajadusega kehtestada ja säilitada kulukalkulatsioonide ning tulemusi ja nende usaldusväärsust mõjutavate tegurite (nt riskid ja ebakindlus) usaldatavus. Süsteemi ja metoodikat tutvustati siseauditi teenistusele juba selle 2015. aasta kontrollkülastuse ajal.

ELi osalust ITERi projektis pärast selle ehitusetappi ei ole ajakohastatud ja seda ei kavatseta teha enne, kui projekti kohta on saadud sellist analüüsi võimaldavat asjaomast teavet.

16. F4E soovib rõhutada, et nende kahe tegevuskava eesmärk on – kuivõrd see on võimalik ITERi projekti õigusraamistikus – võtta meetmeid, mis kompenseerivad mõned eespool tuvastatud puudused.

Esiteks määras ITERi nõukogu (kus Euroopat esindab komisjon) 5. märtsil 2015 ametisse ITERi rahvusvahelise organisatsiooni uue peadirektori ja kinnitas tegevuskava, mille ta oli valmistanud ette vastuseks muu hulgas ITERi juhtimist käsitlevale 2013. aasta hindamisele. Lisaks ITERi projekti uue projektikirjelduse (ulatus, ajakava ja maksumus) avaldamisele pakuti ITERi rahvusvahelise organisatsiooni tegevuskavas välja mitu erimeedet, näiteks järgmised:

- sellise uue organisatsiooni loomine, mida iseloomustab kohalike asutuste ja ITERi rahvusvahelise organisatsiooni keskse rühma põhjalik integratsioon;

- ITERi rahvusvahelise organisatsiooni peadirektorist ja kohalikest asutustes koosneva projektide täitevnõukogu loomine, et tehnilistes küsimustest oleks võimalik otsuseid kiiresti vastu võtta;
- reservfondi loomine eesmärgiga hüvitada kohalikele asutustele kulude kasv, mis on tekkinud ITERi rahvusvahelise organisatsiooni keskse rühma esialgsetesse tehnilistesse kirjeldustesse tehtud muudatuste tõttu, asendades seega 2011. aasta niinimetatud MAC-10 suunised;
- konkreetsete valdkondade jaoks ning teabevahetuse hõlbustamiseks ja töötajate liikuvuse parandamiseks rahvusvahelise organisatsiooni keskse rühma ja kohalike asutajate juhtidest ja töötajatest koosnevate projektimeeskondade moodustamine.

Teiseks valmistis F4E uus direktori kohusetäitja ette tegevuskava ja esitas selle 24. märtsil 2015 F4E juhatusele, kes selle täielikult heaks kiitis. F4E tegevuskava täiendab ITERi tegevuskava mitmes mõttes, kuid selles määratakse kindlaks ka F4E enda tegevuse täiendavad parandused. Peamised elemendid on järgmised:

- aidata kaasa realistliku ajakava koostamisele, mis võimaldab täpsemalt ülesandeid kirjeldada ja paremini eelarvet täita kooskõlas kavadega;
- määrata kindlaks kulude hindamine, kasutades parandatud, realistlikumat meetodikat ja rakendades rahaliste vahendite haldamise süsteemi. F4E on rakendanud keskse ja ühtse süsteemi, et hallata kuluandmeid prognooside, kulude ja nendest kõrvalekaldumise paremaks kontrollimiseks. See võimaldab ühissettevõttel F4E säilitada vahetu kontroll eelarve kujunemise üle ja teha regulaarset kuludest kõrvalekaldumise seiret ning tagada, et F4E direktor ja kõrgem juhtkond saavad teostada projekti finantsjuhtimist tõhusalt ja usaldusväärset;
- tugevdada F4E riskijuhtimise raamistikku, sealhulgas asjakohase riskivalmiduse määramist, et parandada F4E paindlikkust ja usaldusväärset finantsjuhtimist;
- teha F4E organisatsioonis täiendavaid muudatusi, et parandada organisatsiooni tõhusust, eelkõige projektijuhtimise vahendeid ja protsesse;
- rakendada sise- ja välisaudiitorite väljastatud auditisoovitused, et asjakohaselt vähendada F4E sisekontrolli süsteemi (kuluarvestus, lepingute haldamine, hanketegevus jne) puudusi, täiustada oma sisemisi protsesse ning optimeerida tegevust, et veelgi parandada meie tulemuslikkust.

ITERi rahvusvaheline organisatsioon ja F4E rakendavad seda tegevuskava alates 2015. aasta märtsist ning eeldatakse, et olukord seoses Euroopa Kontrollikoja ja Euroopa Parlamendi 2013. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevas raportis esitatud tähelepanekutega paraneb. Nende tegevuskavade rakendamist jälgitakse ITERi projekti juhtimise kõrgeimatel tasanditel nii ITERi rahvusvahelises organisatsioonis kui ka ühissettevõttes.

18. F4E teeb Euroopa nimel komponentide kujul mitterahalise sissemakse ITERi projekti. Kui komponendi ülesehitus on piisavalt küps, sõlmitakse F4E ja ITERi rahvusvahelise organisatsiooni vahel nn hankekokkulepe, milles määratakse kindlaks, mida tuleb mis ajaks tarnida. Kuna töö on tehtud ITERi rahvusvahelist organisatsiooni rahuldaval viisil, on F4E andnud ITERile järk-järgult krediiti, tunnustades eelnevalt kokkulepitud konkreetsete vahe-eesmärkidega seotud töös saavutatud edu. See on ITERi partnerite kokku lepitud süsteem ITERi nõukogule õigel tasemel teabe esitamiseks, kindlustades seega kõigi kohalike asutuste integreeritud aruandluse, mis on projekti edu asjakohane mõõt.

F4E lisas 2014. aasta finantsaruannetesse (lülitatud F4E 2014. aasta raamatupidamise aastaaruandesse) tabeli, mis näitab sõlmitud hankekokkulepete väärtust ja ITERi rahvusvaheliselt organisatsioonilt siiani saadud tasude summat, kusjuures viimane on tõesti väike. Selle põhjuseks on asjaolu, et esialgne ITERi rahvusvahelise organisatsiooni juhtkond jaotas tasud hankekokkulepete vahel valdavalt lõpu poole ja see puudus tekitab aruannetes mõningast pessimismi. See on määratletud kui probleem, mis tuleb lahendada, ja juba on alanud töö ITERi rahvusvahelise organisatsiooniga, et vaadata läbi hankekokkulepete perioodi vältel tasude jaotamine viisil, mis kajastab täpsemini iga kohaliku asutuse edusamme. See probleem loodetakse lahendada 2015. aasta lõpuks.

Just sel põhjusel lisas F4E 2014. aasta raamatupidamise aastaaruandesse hinnangu lõpetatud tööde protsendi kohta, mis põhineb hankekokkulepetega seotud, 2014. aastal kantud kulude summal, ja võrdles neid projekti tehtud mitterahalise sissemakse hinnangulise väärtusega.

Lisaks sellele koostab F4E iga-aastase eduaruande ja iga-aastase tegevusaruande, mis annavad üksikasjalikku teavet Euroopa osalemise edusammudest ITERi projektis koos iga-aastase võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitaja ja ettevõtte eesmärkide saavutamise kohta. Lisaks kohaldatakse F4E suhtes iga-aastaseid välishindamisi, milles sõltumatud eksperdid hindavad projekti edukust olemasolevate aruannete põhjal, et esitada juhatusele ja Euroopa Ülemkogule ülevaade ITERi projekti edusammude kohta.

19. Projektis tekkinud pikad viivitused seoses praeguse lähtepunktiga („Esimene plasma” 2020. aasta novembris) on põhjustanud nihke paljude süsteemidega seotud kohustustes.

Tegelikult on mitu ITERi rahvusvahelisest organisatsioonist tulnud muudatuse taotlust aeglustanud projekti ja tekitanud viivitusi, põhjustanud lugematuid kõrvalekaldeid olemasolevatest lepingutest ja tekitanud üldisi viivitusi projekti elluviimisel. Kuigi need sündmused ei allunud enamjaolt F4E kontrollile, paluti sellised kõrvalekalded rakendada vastavalt ITERi nõukogus (kus Euroopat esindab komisjon, mitte F4E) heaks kiidetud MAC-10 suunistele. Samuti on F4E otsustanud sagedaste muudatuste tõttu tihti loobuda mõne sellise hankemenetluse jätkamisest, mida peeti kuni kirjeldusteni suhteliselt stabiilseks. Avatud lepingute suhtes kohaldatavad kõrvalekalded kujutavad endast tegelikult kulude suurenemise olulist põhjust ja seega peavad need piirduma miinimumiga, et võidelda kulude piiramisega seotud probleemidega, millest kontrollikoda teatab muude järelduste hulgas.

Lisaks on eelarveprofiili jäikust mitmeaastases finantsraamistikus raske ühitada seda laadi uuenduslikus projektis täheldatud arenguga, mis vajab realistlikumat ajakava. Selle tulemusena oli F4E kulukohustuste assigneering viimastel aastatel surve all. Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi kava võimaldas kanda 500 miljoni euro väärtuses kulukohustuste assigneeringuid 2015. aastalt 2018.–2020. aastale. See ümberpaigutus sobib rakendamisprofiiliga paremini ja on uue realistliku ajakavaga rohkem kooskõlas.

Mis puudutab maksete assigneeringuid, on sellised viivitused projekti elluviimisel aeglustanud lepingute sõlmimist ja sellest tulenevalt ei ole võimaldanud teha kavandatud eelmakseid ja muid ettenähtud makseid.

Muudatus ITERi rahvusvahelise organisatsiooni juhtimises ja praegu käimasoleva projekti kulukalkulatsiooni ümbertegemine peaksid olema tulevikus selle probleemi lahendamise aluseks.

20. F4E avaldab heameelt, et kontrollikoda tunnustab olulisi edusamme ning arvestab käimasolevaid meetmeid osana pidevast täiustamisest ja kontrollisüsteemide väljaarendamisest.

Seoses kulude järelevalve kesksüsteemiga viitame oma vastusele punktile 15. F4E on nüüd võtnud kasutusele kesksüsteemi, et jälgida ja kontrollida kuluandmeid lepingu tasandil.

Vastuseks siseaudititele seoses tegevuskavadega viib F4E aktiivselt ellu avatud tegevust vastavalt direktori sätestatud ning auditikomitee ja juhatuse kokku lepitud prioriteetidele, tegeledes kiireloomulise küsimusena kriitiliste ja väga tähtsate soovitusetega. Olulist edu on saavutatud järgmiste tegevuskavade rakendamisel:

- siseauditi üksus viis läbi toetuste haldamise, eksperdilepingute ja hanke-eelsete meetmete rakendamise järelkontrolli. Tulemusi arutati auditikomitees, kes jäi tulemusega rahule ja seega loetakse need auditid nüüd lõpetatuks;
- tegevuskavad, mis F4E võttis vastu vastuseks raharingluse, hankekokkuleppe ettevalmistamise ja TB03 võistleva dialoogi siseaudititele, on nüüd täielikult ellu viidud ning siseauditi talitus ja siseauditi üksus teostavad järelkontrolli;
- mis puutub valiku ja värbamise auditisse, rakendatakse 34 tegevust, kaks tegevust on pooleli, üks peatatud ja üks vananenud;
- seoses ITERi ala hoonete hanget käsitleva auditiga on ellu viidud 31 tegevust, kaks on veel pooleli ja üks tühistatud.

Siseauditi üksus vaatas läbi ITERi ala hoonete lepingute rakendamise järelevalve: vastuseks sellele auditile võeti 2015. aasta veebruaris vastu tegevuskava ja saavutatud on olulist edu: 24 kavandatud tegevusest on rakendatud 20, üks on tühistatud ja üks pooleli.

Siseauditi talitus vaatas läbi lepingute haldamise: tegevuskava võeti vastu 2014. aasta novembris ja praegune seis on järgmine: 19 kavandatud tegevusest on rakendatud 12 ja seitse on pooleli.

Ettevõtte riskid: 2015. aasta suuri riske käsitlev ajakohastamine viiakse läbi, pidades silmas novembris toimuvat auditikomitee koosolekut, määrates sealhulgas asjakohase riskivalmiduse, et parandada F4E paindlikkust ja usaldusväärset finantsjuhtimist.

21. F4E soovib rõhutada, et suhteliselt suur osa läbirääkimistega menetlustest on seotud F4E keerukas ja innovaatilises keskkonnas tegutsemisega. Selle tulemuseks on sageli piiratud konkurents või (äärmuslikel juhtudel) monopol või isegi vähene osalemine pakkumismenetluses. 2014. aastal läbiviidud 39st läbirääkimistega hankemenetlusest 15 puhul muutsid konkreetsed turutingimused ja/või teenused/tööd läbirääkimistega hankemenetluse parimaks hankevõimaluseks vastavalt F4E rakenduseeskirjade artikli 100 lõikele 2.

Ülejäänud 24 läbirääkimistega hankemenetlust vastavad madala maksumusega lepingutele vastavalt F4E rakenduseeskirjade artikli 100 lõikele 1. Tuleb märkida, et need 24 lepingut moodustavad 36 % kõigist sõlmitud lepingutest (kõik hankemenetluse liigid), kuid ainult 0,3 % antud toetuse väärtusest. Läbirääkimistega hankemenetluse madal maksumus toob kaasa palju väiksema sisemiste ressursside kasutamise kui avatud, piiratud või võistleva dialoogiga menetlused (tänu menetluse lihtsustamisele) ja seetõttu peab F4E nende kasutamist väärtuslikuks vahendiks, et oleks võimalik suunata piiratud sisemised ressursid suure väärtusega/suure riskiga hangetele.

F4E soovib meenutada, et ITERi projekti ulatusega seotud tegevuse laad on selline, et piiratud konkurents on kahjuks tõsiasi, mida F4E saab vaid vähesel määral mõjutada. Enamik F4E jaoks kättesaadavaid konkurentsi suurendamise võimalusi on ära kasutatud (s.t laiaulatuslik levitamine kõigis liikmesriikides eri paigus üle Euroopa valdkonna sideametnike ja sihtotstarbeliste koosolekute, sihtotstarbeliste ja üldotstarbeliste teabepäevade kaudu, suurendades jõupingutusi seoses tarneahela stabiliseerimise ja parema mõistmisega, eelteateid käsitleva sisepoliitikaga, turu-uuringute intensiivistamisega, tööstusstandardi intellektuaalomandiga, vastutust käsitlevate sätetega jne). F4E tegevust tuleks võrrelda sarnaste uuenduslike kõrgtehnoloogiliste projektidega kogu maailmas. Ei saa eitada, et F4E võiks investeerida konkurentsi suurendamiseks veelgi rohkem tööd, kuid sellele kuluks selgelt rohkem sisemisi ressursse ja see mõjutaks seetõttu negatiivselt teisi valdkondi.

Mis puudutab konkursikutsetele vastuseks saadud ettepanekute väga väikest arvu, on selle asjaolu põhjuseks peamiselt kaks tegurit: ühelt poolt toob F4E toetuste väga suur spetsialiseerumine kaasa selle, et töö iseloom pakub Euroopas huvi vaid väga vähestele taotlejatele, ja teiselt poolt loob Euroopa tuumasünteesi programmi edu Euroopa tuumasünteesi teadusruumi, dubleerides minimaalselt tööd ja tehes tihedat koostööd samas valdkonnas aktiivselt tegutsevate töörühmadega. See ilmneb üleeuroopalistes konsortsiumides, kes on kõige suurema arvu F4E konkursikutsetele vastuseks esitatud ettepanekute taga.

22. Seoses viie hankemenetlusega soovib F4E esitada järgmised kommentaarid.

Lepingutele eraldatud summa

Kontrollikoda märgib, et hankemenetluste alustamise ajal (2013. ja 2014. aastal) ei olnud F4E teinud eri lepingutele assigneeringuid 6,6 miljardi euro väärtuses. Nagu F4E on varem teatanud, määrati 6,6 miljardi euro suurune eelarve Toschi aruande põhistruktuuri 3. tasandil (süsteem) ja 4. tasandil (hankekokkulepped), mitte 6. tasandil (lepingud) tehtud prognooside kohaselt. Põhjuseks oli asjaolu, et üksikasjalikkuse aste, millega tegevuse kogu ulatus jagati eri lepingute vahel, ei olnud eri süsteemides ühtlane. Seega on vajalik ulatuse ja seotud kulude arengu jälgimine 3. ja 4. tasandil, mis võimaldas otsust võrdlust Toschi kalkulatsiooniga ja nii ka võrreldes 6,6 miljardi euroga.

Mahu erinevus kulukalkulatsioonist

Kontrollikoja teatatud juhtum vastab hoonete valdkonna hankemenetlusele, kus disainilahenduse määratluse madal tase (funktsionaalse kirjelduse tasandil) ja ITERi rahvusvahelise organisatsiooni pidevalt muutuvad nõuded, samuti Prantsusmaa ohutusameti uued nõuded põhjustasid selles valdkonnas kulude järkjärgulise suurenemise üle esialgse eelarves määratud osa.

Kuluriskidega tegelemiseks ja peamiselt projekti tulemuste ulatuse pidevatest muudatustest tuleneva kulumõju vähendamiseks, mille all F4E on kannatanud mõnes oma vastutusallas, eelkõige hoonete valdkonnas, esitati F4E juhatusele 2014. aasta detsembris põhjuste ja saadud õppetundide üksikasjalik analüüs. Analüüsis näidati, et viivitused sisendandmete edastamisel ja ITERi rahvusvahelise organisatsiooni esitatud pidevate muudatuste taotlused ning Fukushima õnnetuse järgne ohutusnõuete karmistamine aeglustavad F4E töö edenemist ja toovad kaasa lugematuid tohutu kulumõjuga kõrvalekaldeid.

Kuigi F4E on kehtestanud kulusid hõlmavad leevendusmeetmed, on paljudel juhtudel olnud projektis tehtud muudatuste ja nendega seotud kulude rakendamine möödapääsmatu.

Puudused finantspakkumiste hindamises

F4E leiab, et finantspakkumiste hindamises puudusi ei olnud.

Meeles tuleb pidada seda, et nende hankemenetluste toimumise ajal teostati ulatuse ja sellega seotud kulude hindamise järelevalvet ja kontrolli 3. ja 4. tasandil. Samuti tuleb rõhutada, et alati, kui F4E on sõlminud täitevkomitee kohustusliku soovitusel olulise lepingu, on viidud koos eelarvevahendite käsutajaga läbi erikoosolekud, et anda enne lepingu sõlmimist täielik ülevaade nii kulude kui ka riskidega seotud aspektidest. Kui need hankemenetlused algatati, oli projektimeeskonna juht juba hinnanud hanke võimalikku kulu (s.t enda koostatud hinnangu, ekspert- või tööstusliku hindamise kaudu) ja teinud kindlaks, et esialgne ulatus oli kaetud ja seda hinnaga, mis võimaldaks hoida üldkulud põhistruktuuri 4. tasandil assigneeringu ülemmäära piires. Nüüdseks kesktasandil tehtud töö eesmärgiga määratleda põhistruktuuri 6. tasandil lepingute prognoositud maksumus nende lõpetamisel pakub kontrollimiseks ja kulude täiendavaks hõlmamiseks paremat lähenemisviisi.

Kui leping sisaldab 32 miljoni euro väärtuses võimalusi ja lisakulusid, tuleb märkida, et sellised võimalused on ette nähtud kogu hankekokkuleppe võimalike riskide katmiseks (toroidaalse välja mähised). Riskide finantsmõju ohjati hankekokkuleppe tasandil (seega põhistruktuuri 4. tasandil). Selles konkreetse süsteemis saavutas F4E üldise kokkuhoiu: toroidaalse välja mähiste tootmiseks sõlmitud 3 lepingu kogu rahaline väärtus on tegelikult ~50 miljonit eurot vähem kui toroidaalse välja mähiste 4. tasandil eraldatud assigneeringu rahaline väärtus (vastab 6,6. miljardi euro suurusele eelarvele). See summa on oluliselt suurem kui selle lepinguga seotud 32 miljonit eurot ning seetõttu on enam kui asjakohane katta mitte ainult selle lepingu, vaid ka kahe teise lepingu riskid. Samuti on oluline märkida, et tänu riskide vähendamise strateegiale, mille F4E nende 3 lepingu jaoks vastu võttis, on nende riskide tõenäosus praegu väike (alla 5%).

Viivitused hankemenetlustes

F4E leiab, et need viivitused ei ole hankemenetluste nõrkus, sest tegelikult on need reageering erandlikule keskkonnale, kus F4E tegutseb (konkurentsi puudumine ja lepinguline keerukus), ja vajadusele otsida kokkuhoidu, kindlustades kirjelduste piisava küpsuse enne hankemenetluse alustamist.

Ettenägematu tegevus

F4E pidi 2014. aasta tööprogrammi lisama materjalihanke tegevuse, mis ei olnud tõepoolest JT60SA laiema käsitlusviisi projekti kalkulatsioonis algselt ette nähtud. See käivitati ettenägematu tehnilise raskuse ületamiseks pärast ekspertidelt arvamuse saamist. Tegevust ning selle vältimisega seotud võimalikke riske ja maine kahjustamist arutati 2013. aasta detsembris juhatuses, kes nõustus seda materjalihanget kiiremas korras jätkama. See täiendav tegevus viidi nagunii läbi sellele konkreetsele projektile eriolukorras eraldatud vahendite raames ja hoolimata kiireloomulisusest suutis F4E säilitada mõistliku konkurentsi ja saada majanduslikult kasuliku hinna.

Edukaks kuulutamise tehniliste tingimuste hindamine

Tehnilised kirjeldused koostati, lähtudes eksperdirühma läbivaatamise tulemustest ja kirjeldustes sisalduvad nõuded määratlesid täielikult olulised nõuded. Kahest pakkujast mõlema sõnaselge kõigi nõuetega nõustumine (nõuetekohaselt täidetud vastavusmaatriksi vormis) koos pakkumistele lisatud kavandatud tootmisprotsessi kirjelduse ja riskianalüüsiga andsid pakkumuste tehnilise kvaliteedi suhtes täieliku kindluse. Selle põhjal nõustus hindamiskomisjon üksmeelselt, et mõlemale projektile kõrgeima tehnilise hinde andmine oli põhjendatud.

Eelteate kasutamine

F4E leiab, et see ei kujutanud endast hankemenetluse nõrkust, sest konkurentsi suurendamiseks võeti leevendusmeetmeid.

Euroopa Kontrollikoja kindlaks tehtud kolmes menetluses ei avaldatud tõepoolest eelteadet, kuna see ei olnud toonaste sisekorra eeskirjadega ette nähtud (vahepeal korda muudeti, et tegeleda teistes auditites esile toodud riskidega ja nüüd on eelteadete kasutamine enam kui 10 miljoni euro suuruste hangete korral kohustuslik). F4E leiab, et on leevendanud vähese konkurentsi riski, viies läbi sihtmeetmed (teabepäevad, üritused, nagu ärifoorum, turu-uuringud, ILO võrgustiku kasutamine jne). Sellist teabelevistrateegiat peetakse tõhusamaks kui lihtsalt eelteate avaldamist ELTs, sest sellega pööratakse otsesemalt asjaomaste ettevõtjate poole.

25. Kolmest 2014. aastal läbi viidud auditist kahe lõpparuanne saadi 2014. aasta detsembris ja see on antud ka kontrollikojale. Kolmanda auditi esialgne auditiaruanne saadi 2014. aasta detsembris ning praegu käivad arutelud audiitori ja abisaajaga.

F4E toetuste 2015. aasta järelauditi kavandamine algas 2014. aasta septembris kolme toetusesaaja valimisega ja 2015. aasta veebruaris väliste auditi ettevõtete konkreetsete lepingute sõlmimisega. Vastavad 3 esialgset auditiaruannet on kätte saadud ja praegu neid analüüsitakse.

26. F4E finantsmäärust tuleb kooskõlas kontrollikoja esitatud märkustega muuta, et kajastada muudetud raamfinantsmääruse ja üldise finantsmääruse tehtud muudatusi.

F4E esitas finantsmääruse ja selle rakenduseeskirjad komisjonile 25. juulil 2014 ja sellest ajast alates toimuvad arutelud. Komisjon soovib esitada üldise arvamuse F4E finantsmääruse ja selle rakenduseeskirjade kohta siis, kui 26. veebruari 2014. aasta uue direktiivi 2014/24/EL hanke-eeskirjade sätted on üldisesse finantsmäärusesse ja raamfinantsmäärusesse ning selle rakenduseeskirjadesse üle võetud.

Et F4E finantsmääruse/selle rakendamiseeskirjade muutmist mitte veelgi edasi lükata, nõustus juhatus oma 2015. aasta juuni viimasel koosolekul järgima selles toimikus kaheetapilist menetlust:

- F4E ja komisjon peaksid seadma eesmärgiks lõpetada võimalikult kiiresti arutelud F4E finantsmääruse üle (ilma hangete peatükita);
- niipea kui uued komisjoni riigihanke-eeskirjad on kättesaadavad, peaksid F4E ja komisjon alustama kõnelusi eesmärgiga esitada 2016. aasta kevadel uus hankepeatükk juhatare heakskiidu saamiseks.

Vahepeal esitas komisjon 3. juulil 2015 ühissetvõttele kaalumiseks uute hanke-eeskirjade projekti, nii et sõltuvalt nende heakskiitmise protsessist nõukogus/Euroopa Parlamendis (üldine finantsmäärus) ja komisjonis (üldise finantsmääruse rakenduseeskirjad) võib üheastmeline protsess olla siiski võimalik.

29. Juhatare vastava otsusega luuakse vahendid kohustuste täitmiseks seoses intellektuaalomandiga (IP) tehnoloogia kättesaadavuse ja kasutajaõiguste andmise valdkonnas; mõlemat aspekti käsitletakse F4E intellektuaalomandi õigusega seotud näidisklauslite sõnastuses. Mis puudutab tööstuspoliitikaga seotud teiste meetmete rakendamist, tuleb märkida, et F4E oli 2014. aasta lõpuks viinud ellu 24 kavandatud 32 meetmest.

Lisaks leiab F4E, et selline intellektuaalomandi õiguste käsitlemine soodustab konkurentsi, sest lepingutingimused on töövõtjatele atraktiivsemad, mis aitab nii piirata kulusid kui ka laiendada meie kohalolu kogu Euroopas.

33. 2015. aasta märtsis pakkus Hispaania valitsus ühissetvõttele uusi ruume hoones, mida tuleb jagada asutusega Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (CNMC). F4E avaldas selle pakkumise üle heameelt ja tema heakskiit sõltub üksikasjalikust kontrollist ja eksperidianalüüsist.

2015. aasta juunis esitas sõltumatu väline arhitekt analüüsi, eesmärgiga sobitada omavahel pakkumist ja nõudeid. Tulemus näitas, et on veel olulisi probleeme, eeskätt seoses lühiajalises kuni keskpikas plaanis kättesaadava ruumiga, millega vastuvõtjariik peab tegelema, enne kui ettepanek vastab täielikult F4E vajadustele.

F4E ja vastuvõtjariik hindavad edasiliikumise viisi nende kriitiliste küsimustega tegelemisel, et oleks võimalik leida lähiajal lõplik lahendus.

34. Et vältida õiguslikku vaakumit enne oma personalieeskirjade menetluses olevate rakenduseeskirjade ametlikku vastuvõtmist, toetus F4E kahele üleminekumeetmele järgmiselt.

- Personalieeskirjade asjaomaste sätete rakendusviise käsitlevate direktori ajutiste otsuste vastuvõtmine. Need peegeldasid tavaliselt komisjoni rakenduspõhimõtteid ja tavasid, kuigi sisaldasid teatud muudatusi, et kajastada F4E eripära, ja
- selliste direktori otsuste vastuvõtmine, milles märgitakse, et Euroopa Komisjoni asutuste suhtes kohaldatavad näidiseeskirjad on kohaldatavad ühissettevõtte suhtes analoogia alusel (välja arvatud juhul, kui on märgitud teisiti).

On saavutatud olulist edu ning ametlikult vastu võetud või ühissettevõtte suhtes analoogia alusel kohaldatavaid rakenduseeskirju on praegu 26. Veel nelja rakenduseeskirja suhtes teostab praegu ühissettevõtte Fusion for Energy kirjalikku vastuvõtumenetlust ning eeldatavasti võetakse need vastu 2015. aasta novembriks.

Seoses ülejäänud rakenduseeskirjadega, mis tuleb vastu võtta pärast 2014. aasta ELi personalieeskirjade reformi:

- tegeleb komisjon praegu asutuste ja ühissettevõtete suhtes kohaldatava 5 uue näidiseeskirja vastuvõtmisega. F4E alustab nende uute eeskirjade vastuvõtmise protsessi kohe, kui komisjon on need välja andnud. Kooskõlas personalieeskirjade artikliga 110 on ühissettevõttel oma vastuvõtumenetluse lõpetamiseks aega 9 kuud alates komisjoni väljastamiskuupäevast;
- on veel 8 rakenduseeskirja, mis ootavad komisjoni tagasisidet F4E taotluse kohta neid kas mitte kohaldada või heaks kiita.
